

Fyn og øerne / SØNDAG

Højrup - en landsby som kæmper for livet

■ En samling huse med cirka 50 husstande, to store svinebrug, en meget nedlagt havregrynsfabrik og ingen butikker overhovedet. Men også flere istandsatte huse med unge børnefamilier møder en i den midtfynske by

Højrup: Lugten af gylle er svær at ignorere, når man sydfra triller ind i den lille landsby Højrup mellem Ringe og Korinth - selve hjertet af Faaborg-Midtfyn Kommune.

Vi er taget hertil, fordi Højrup i teorien svarer til byplanlægger og forsker Jørgen Møllers beskrivelse af en landsby, som ikke har noget særligt at byde på, og som derfor bør jævnes med jorden.

Forskeren fra Aalborg Universitet kender dog ikke Højrup, og derfor er hans udtalelser og tanker ikke møntet specielt på den lille midtfynske by.

Forladt og forfalden

Umiddelbart efter byskiltet ses siloerne på den ene af byens to store svinefarme. Den ligger mellem murermesterhuse og ældre landboejendomme i det lille samfund med cirka 45 husstande. I svinget lige efter ligger

den længst nedlagte fabrik Viking. Forladt, forfalden og altdominerende i bybilledet. Her produceredes engang havregryn samt kød- og benmel. De store fabriksiloer er stadigvæk fulde af gammelt kød og benmel, der betragtes som farligt affald, fordi det måske indeholder BSE, der kan give kogalskab!

Det vil koste en formue at fjerne, og indtil videre har det ligget her i omkring 15 år.

Viking er i dag privatejet, og sidste efterår fik et filmhold under ledelse af manuskriptforfatter og instruktør Rune Schjøtt lov til at bruge fabrikken som base under optagelser af filmen "Skyskraber", som får premiere til november.

Missionen er at provokere

For en kort stund blev Højrup skamlet således forvandlet til et kulturelt brændpunkt, og et af Jørgen Møllers

En stor forfalden fabriksbygning og en jernbane uden tog. Det er to af Højrups vartegn.

fremtids-scenarier blev opfyldt.

Aalborg-forskeren foreslår netop, at kommuner eksproprierer alle huse i de døende landsbyer. Lader militæret lege i de øde gader, bruger husene som film-kulisser for til sidst at lade brandvæsenet holde øvelser, indtil alt er væk.

- Jeg ved godt, at mine udtalelser er provokerende, og det er også min mission. At få gang i en debat om, hvad vi stiller op med småbyerne i Udkantsdanmark, forklarer Jørgen Møller.

Ved siden af Viking, hvis

navneskilt ikke engang er intakt længere, ligger den tidligere så driftige købmandsgård.

Her er i dag indrettet lejeboliger, og i den seneste købmandsbutik, der lukkede for godt og vel fire år siden, er der nu en genbrugsbutik med spredte åbningstider.

Kroen er for længe revet ned, og på grunden er bygget en legeplads. Bagved ligger et nedlagt gartneri med skrammel, rod og forurening, som ifølge formanden for Hillerslev lokalråd snart skal ryddes. Og på den anden side af vejen ligger den ned-

lagte stationsbygning. Skinner og sveller skimtes endnu mellem meterhøjt græs. Her vil kommunen i samarbejde med Skov- og Naturstyrel-

sen etablere en kombineret ride- og cykelsti, som ifølge planerne skal være færdiglagt i 2012.

Den nordlige ende af Høj-

Far og datter vil gerne væk

■ Efter 50 år i Højrup synes 80-årig ikke, at der er nogen plusser ved byen længere. Hans datter er næsten enig

Fyn: Gennem en menneskealder har han flere gange om året sirligt klippet hækken ud mod vejen.

Men hvis det stod til Frede Hansen selv, så flyttede han gerne fra den velholdte, gule aftægtsbolig i Højrup. Den 80-årige enkemand er blevet afhængig af sin datter, der bor på den anden side af vejen - og den afhængighed huer ham ikke.

- Dengang min kone og jeg flyttede hertil med fire af vo-

res i alt fem børn, var Højrup en levende og dejlig by. Her var station, flere købmænd, manufakturhandler, skomagere, bager, isenkrammer og alt, hvad man havde brug for. Nu er her ingenting tilbage, konstaterer Frede Hansen og fortsætter:

- Jeg har altid arbejdet ved landbruget og er vant til at klare mig selv. Nu, hvor jeg er alene og har opgivet at køre bil, er jeg nødt til at få min datter til at købe ind for mig, og det er ikke rart.

- Jeg kontaktede kommunen for at høre, om jeg kunne flytte til et eller andet sted, hvor jeg selv kunne klare mine indkøb, men det ville de ikke hjælpe med. Jeg var for velfungerende, sagde de, kommer det stille fra den

80-årige mand.

Hans datter Gitte Hansen er vokset op i Højrup, har været væk i en periode og er nu tilbage igen.

- Men jeg ville ikke have noget imod at flytte. Naturen er stadigvæk dejlig, men det er trist at se en by forfalde på den måde, og i dag kender vi jo ikke halvdelen af Højrup, siger Gitte Hansen, der er sosu-assistent-vikar.

- Gennem mit arbejde ser jeg, hvor svært det er for de ældre at klare sig ude på landet, og nu er der også skåret ned på buskørslen, fortæller hun.

Med til filmpremiere

Gitte Hansen og en del andre beboere i Højrup går i øjeblikket og venter på at

80-årige Frede Hansen er efter 50 år i Højrup klar til at flytte. Hans datter Gitte Hansen ligeså.

blive inviteret til premiere på den nye, danske spillefilm "Skyskraber", som sidste efterår blev optaget i Højrup omkring den gamle Viking-fabriksbygning, hvor film-

holdet havde base.

- De filmede også hjemme i min stue og i nogle af mine naboers, så vi er selvfølgelig spændt på resultatet. Man kan sige, at Højrup er forud

for den udvikling, ham forskeren for Aalborg taler om, siger Gitte Hansen.

Af Hanne Fuchsel
hafu@faa.dk

Redaktion af Fyn og øerne

SØNDAG:
Redaktør Gitte Kjeldal,
63 45 54 26,
gikj@faa.dk

Redaktion:

Sankt Nicolai Gade 3,
Box 40, 5700 Svendborg.
Tlf: 62 21 46 21
Fax: 62 22 81 29

Redigeret af:

Martin Juul Madsen

Fjellerup: Elefanten Lovlise er 10 år. Fyn og øerne side 6 og 7

Er Højrupsvej en by, som bør slettes af landkortet? Meningerne er delte.

Organiser jer og undgå det frie fald

■ Landsbyforkæmperen Carsten Abild frygter, at forsker får ret, hvis de små skoler lukker

Fyn: - Hvis vi skal undgå, at folk som lektor Jørgen Møller skal få ret i deres spådomme, så kræver det virkelig noget af beboerne i de små landsbyer. De skal organisere sig i for eksempel lokalråd eller beboerforeninger - ellers kan det ende i et frit fald, siger regionspolitikeren Carsten Abild (V), der er en af de varmeste og mest utrættelige forkæmpere for landsbyerne i Danmark.

Carsten Abild (V) er af den opfattelse, at vi slet ikke behøver at have nogen "udkant" herhjemme.

- Inden længe vil de fleste danskere have adgang til hurtigt bredbånd. Overalt er der el-, kloak- og vandtilslutning, og afstandene er små. Derfor

kan det sagtens lade sig gøre at leve og arbejde på landet. Tænk bare på, hvor mange hjemmearbejdspladser, der er skabt i de senere år, siger Abild.

Han er af den overbevisning, at landsbyernes kvaler startede tilbage i 70'erne med By- og Landzone-loven, hvor landzone blev et andet ord for afviklingszone.

- Det er glædeligt, at politikerne siden har indset, at velfærd også findes på landet, men det forudsætter, at beboerne i småbyerne er aktive. Som i øjeblikket, hvor en mængde mindre skoler risikerer at blive lukket.

- Hvis skolerne forsvinder, vil det være et frygteligt tilbageslag for mange landsbyer. Og så kan lektor Jørgen Møller få ret i, at der ikke er noget tilbage at bevare, konkluderer Carsten Abild.

Af Hanne Fücksel
hafu@faa.dk

rup består af gamle byhuse. Nogle i en sørgerlig forfatning, andre under forvandling samt en halv snes fint istandsatte villaer. Huse, som i en større by ville koste flere millioner, men som her koster lige omkring 500.000 kroner.

Kun muligt under diktatur

Lokalrådsformand Tina Ellegaard flyttede sammen med

sin familie selv til Højrupsvej for fire et halvt år siden. Hun siger om forsker Jørgen Møllers tanker:

- Man kan ikke sådan frage borgerne deres frie, individuelle valg, og jeg er da absolut modstander af en fremtid, som den han skitserer. Tvangsflytninger vil få store sociale og psykiske konsekvenser, og det ville kun være muligt under et diktatur,

fastslår Tina Ellegaard og tilføjer:

- Tilflytterne kommer med nye ressourcer, og man kan også vælge at se positivt på den manglende købmænd og de færre busafgange. Der hænger ingen sutter på gadehjørnerne, og de tørstige vælger at bo andre steder, fordi det er svært at komme ud at handle med den kollektive trafik!

Lige efter byskiltet ligger en af de to store svinefarme - med alt hvad dertil hører - mellem murermesterhuse og landboliger.

Af Hanne Fücksel
Foto: Kim Rune
hru@fyens.dk

Vi flytter, når vi bliver gamle

■ Ung mor og hendes kæreste har renoveret hus i hovedgaden og holder af byen

Højrupsvej: - I starten syntes jeg, at Højrupsvej var en underlig lille by, men nu seks år efter kunne jeg ikke tænke mig at bo andre steder ...

Susanne Overgaard har sammen med sin kæreste, deres 13 måneder gamle datter og hunden Oskar hjemme i et stort velrenoveret hus på hovedgaden i Højrupsvej.

Sammen med en håndfuld andre yngre husejere tilhører parret den nye generation af Højrupsvej-borgere, som ikke

regner afstanden til Ringe, Odense eller Faaborg for noget, når der skal købes ind.

- Min kæreste er her fra byen og købte huset sammen med sine forældre, men de er nu blevet ældre og flyttet ind til Ringe tæt på bank, apotek og indkøbsmuligheder. Det sker nok også for os, når vi kommer i den alder. Vi har allerede aftalt, at vi ikke for enhver pris vil blive i huset, selv om vi er rigtig glade for det. Vi skal nok ned i en etplansbolig til den tid, forudser Susanne Overgaard.

Hun fortæller, at datteren Selma allerede er skrevet op til både børnehaven og skole i Hillerslev, som er den største

by i sognet. Skolen er en fri-skole, og derfor føler Susanne sig ret sikker på, at den fortsætter mange år endnu.

- Vi forsøger også at få lidt gang i byen og har blandt andet startet en dameklub, hvor vi mødes engang imellem og hygger os. Og hvis der kom nogen og bad os om at flytte, så ville der godt nok blive ballade, fastslår den unge mor.

Af Hanne Fücksel
hafu@faa.dk

- Jeg er rigtig glad for at bo i Højrupsvej, men min kæreste og jeg flytter, når vi bliver ældre, siger Susanne Overgaard med Oskar i favnen.

